

paa gamle Tomter, f. Eks. af Vitskøl Kloster, Distr. 9 (J. LIND 1918, p. 45), Ejsbøl Slot ved Haderslev (Distr. 48), nu forsvundet, Søborg Ruin (Distr. 45b), Lille Borgholm i Maribo Sø (Distr. 35), eller ved den nedbrudte Karantæneanstalt paa Kyholm (Distr. 23), hvor den rimeligvis har holdt sig gennem lange Tider. Paa Marker ved Tirsted og i Kyllingskoven ved Stensgaard (Distr. 35) havde den 1864 været kendt i Mands Minde (ROSTRUP, p. 71). Det 17. Aarh.s Botanikere omtaler den som hyppigt forvildet (M. T. LANGE 1859, p. 78).

Spredning og Indvandring. Vegetativ Formering som hos Pinselilje. NORDHAGEN (1933, p. 24) paaviser, at den polymorfe *N. pseudonarcissus* indtager en ejendommelig Stilling i spredningsbiologisk Henseende, idet Underarten *N. silvestris* LAMCK. kan betegnes som en primitiv Myrmekochor med et lille Elaiosom paa Frøenes Chalaza, medens et saadant ikke findes hos Underarten *N. moschatus* L. (smlg. ROUY XIII, p. 29). Begge disse Underarter findes dyrket og forvildet her i Landet, *N. silvestris* sikkert hyppigst, og om end den sjælden sætter modne Frø, kan der dog i hvert Fald for den sidstnævntes Vedkommende iagttages en tydelig Spredning, hvor den forekommer udenfor de egentlige Kulturbede. Paaskeliljen er gammel som Prydplante her i Landet, og den nævnes af O. SPERLING 1642 under *N. silvestris luteus vulgaris*, men den har ligesaa lidt som Pinseliljen Mulighed for at hævde sig som egentlig Borger i Floraen.

COLCHICACEÆ.

**Colchicum autumnale* L. — Høst-Tidløs.

Geografisk Udbredelse. Syd- og Mellemeuropæisk Geofyt, der mod SØ gaar til Serbien, Rumænien og Sydrusland, men mangler i den øvrige Del af Balkanhalvøen samt i Ungarn; her og i tilgrænsende Egne findes den nærstaaende *C. pannonicum* GRISEB. & SCHENK. Den er i Mellemeuropa ret hyppig paa Enge og f. Eks. langs Veje, mod Nord til det mellemste Irland og det nordlige England, Holland og i Nordtyskland til Gifhorn ved Hannover — Berlin — Frankfurt a/O. samt videre gennem det sydlige Polen til Sydrusland. Nordligere i Europa kendes den kun fra spredte Lokalteter, hvor den antages at være forvildet fra Dyrkning som Pryd- og Lægeplante, saaledes i Skotland, det nordligste Tyskland, Danmark, Sverige til Stockholm og de baltiske Randstater.

Forekomst i Danmark. Fig. 6. Høst-Tidløs, der ikke nævnes af KYLLING, er i Løbet af godt Hundrede Aar samlet eller noteret fra ca. 13 forskellige Lokalteter i Danmark, voksende i tørre Enge eller i Skovrande, hvortil den utvivlsomt er kommet fra Haver. Den formaar at holde sig gennem mange Aar paa de Steder, hvor den har koloniseret, og den kan brede sig og synes ganske naturaliseret, men paa flere af de noterede Lokalteter er den dog nu forsvundet. Den første Angivelse af Arten fra Danmark skyldes SIMON PAULLI (1648, p. 384), der dog kun kendte den fra Haver; dette var ogsaa Tilfældet med HORNEMANN 1806, men 1821, p. 411 anfører denne Forfatter to Lokalteter for vildtvoksende *C. autumnale*, nemlig Barritskov, paa en Eng i stor Mængde, og Tirsted. Ved Barritskov (Distr. 24) er den senere samlet gentagne Gange paa forskellige Lokalteter, saaledes af K. WIINSTEDT i 1898 paa en Bakkeskrænt og af J. LIND i 1901 ved en Vej i Skoven; her var den endnu i 1917 hyppig (J. FISCHER). Ved Tirsted (Distr. 35) — iflg. J. LANGE 1867, p. 43 samme Lokaltet som Rubbeløkke Præstegaardsskov — er Arten fundet endnu saa sent som i 1875 (MØLLER og OSTENFELD 1902, p. 400). Ogsaa paa flere af de andre Lokalteter har den været kendt gennem mange Aar.

Spredning og Indvandring. Den vegetative Formering er betinget af Dannelsen af Knopper i Hjørnet af Knoldens Løvblade, normalt det første og andet af disse (RAUNKJÆR 1895—99, p. 143), men den derpaa beroende Vandringsevne er meget ringe. Den unge Frugt overvintret i Jorden beskyttet af Knoldens Blade og hæves om Foraaret op over Jordens Overflade. Hos LOEW og KIRCHNER (1911, p. 289) berettes, at Udsaanningen af Frøene foregaar ved, at Stængelen under Modningen lægger sig hen ad Jorden, hvorefter Frøene falder ud af den opspringende Kapsel. Maaske spiller Myrerne en Rolle for yderligere Spredning af Frøene, idet disse iflg. samme Kilde er forsynede med et stivelsesrigt Vedhæng mellem Mikropyle og Chalaza og desuden bliver klæbrige paa Grund af Udsvedning af Sukker. Gammel Prydplante, der paa særlig gunstige Lokalteter kan hævde sig i delvis naturlige Formationer.

***Narthecium ossifragum (L.) Huds. — Sværd-Benbræk.**

Geografisk Udbredelse. Atlantisk Hemikryptofyt, der er udbredt i Vesteuropa fra den nordvestlige Del af den iberiske Halvø til Hebriderne, Færøerne og Skandinavien paa fugtig, humusrig,

lysaaben Bund. Den angivne Forekomst i NØ-Lilleasien gælder maaske en anden Art (ASCH. & GRAEB.). Østgrænsen løber gennem den centrale Del af Frankrig, over Luxemburg, Eifel, Düsseldorf, Münster, Osnabrück, Celle og videre mod Nord gennem den Cimbriske Halvø, hvor Arten er almindelig mod Vest; østligere findes kun nogle isolerede Forekomster, saaledes Chrudim i Bøhmen, hvorfra den nu er forsvundet, en Lokalitet i Karpaterne Syd for Krakau og et Par usikre Lokaliteter i det nordlige Polen (CZECZOTT, Fig. 10); hertil ogsaa Forekomsten i Husby-Markerup Mose i Angel. Paa den skandinaviske Halvø er Arten i Hovedsagen almindelig langs Vestkysten fra det nordlige Skaane (iøvrigt er den meget sjælden i denne Provins) til Lofoten, men gaar til 69° 41—42' n.Br.; i det indre mangler den helt eller er sjælden, nordligst til det nordlige Jämtland, og den mangler i den østlige Del af Sverige (smlg. Kort hos HOLMBOE, Fig. 10 og SEGERSTAD, Fig. 254). Iflg. HOLMBOE følger dens indre Grænse i Norge omtrent Januarisothermen for $\div 3^{\circ}$ (eller til Dels $\div 4^{\circ}$) C.

Forekomst i Danmark. Fig. 7. Sværd-Benbræk er almindelig udbredt i de vestlige, sandede og kalkfattige Egne af Jylland fra Grænsen omtr. til Limfjorden, derimod findes den sparsomt i flere Omraader omkring dennes vestlige Del i Egne med en Del Moræneler, og hvor Heder og Sphagnummoser er mindre stærkt fremtrædende; atter fra Hillerslev Herred og fra Hanherrederne (Distr. 6 og 5) angives den at være almindelig, ligesom den er hyppig i flere Omraader af Vendsyssel. I Østjylland Syd for Limfjorden, hvor Moræneler og Morænesand er fremherskende, er Arten meget sjælden eller mangler ganske i mange Egne selv paa saadanne Lokaliteter, som kunde synes passende for den. — Paa Øerne mangler den helt, undtagen et Par Steder paa Fyn. Her iagttoges den første Gang 1886 paa en »Hede-Eng« ved Hindsgavl (MORTENSEN 1867, p. 19), senere er den fundet ved Strib (A. ANDERSEN 1910, p. 401), i Knarrebjerg Mose ved Svendborg 1905 (P. M. PEDERSEN) og i Staagerup Mose i Ollerup Sogn 1905, her kun faa Eksemplarer, der senere ikke har kunnet genfindes (N. SØRENSEN).

N. ossifragum er bunden til fugtig og sur Bund, humusdækket Sand eller Tørv, og indgaar som mere eller mindre dominerende Bestanddel af Sphagnumkær sammen med *Molinia coerulea*, *Eriophorum angustifolium*, *Carex Goodenoughii* o. a. (GALLØE og JENSEN 1906, p. 253, 260) i Associationer, der udfylder Lavninger i fugtig

Erica-Myrica-Hede, eller den optræder som Frekvensdominant i *Molinia*-Vældmose sammen med *Myrica gale* og *Erica tetralix* (MØLHOLM HANSEN 1932, p. 141, 173).

Spredning og Indvandring. Arten kan brede sig vegetativt ved Hjælp af sit vandrette Rhizom (RAUNKJÆR 1895—99, p. 138), og den maa formodes at være i Besiddelse af Evne til effektiv Vindspredning, da den er Vinterstander og har meget smaa og lette Frø med Svæveindretning. Naar Arten desuagtet er saa stærkt begrænset til det atlantiske Omraade, selv om der østligere findes tilsyneladende egnede Lokaliteter for den, har man deri set et Bevis for, at dens Østgrænse er klimatisk betinget (LOEW & KIRCHNER 1911, p. 253). Den betragtes som en atlantisk Indvandrer i Skandinavien¹⁾ (A. SCHULTZ 1900, p. 281). Indvandringen til Danmark er formodentlig først foregaaet efter at den postglaciale Landforbindelse mellem England og Jylland var bleven afbrudt i Begyndelsen af Egeblandingskovens Periode, idet Klimaet ved den Tid blev mere atlantisk præget, og uden Tvivl fra S og SV.

CONVALLARIACEÆ.

**Asparagus officinalis* L. — Vild Asparges.

Geografisk Udbredelse. Vestasiatisk-nordafrikansk-europæisk Geofyt, der er udbredt som Strandplante langs Middelhavsomraadet og Vesteuropas Atlanterhavskyst til Kanalen, SV-England og SØ-Irland, samt sjælden i NV-Tyskland, Vest for Elben; desuden findes den langs kratbevoksede Sø- og Flodbredder i Øst- og Centraleuropa (STERNER 1922, p. 357) og i Mellemeuropa paa sandede græsklædte Overdrev (»Triften«) og Bakker, navnlig som »Stromtalpflanze« langs de store Floddale, langs hvilke den er naaet frem til Østersøen (W. CHRISTIANSEN 1926, p. 144); langs dennes Bredder har den bredt sig som Strand- og Klitplante fra Holsten til Estland (LIPPMAN 1932, p. 236); ligesaa findes den paa de danske Østersøkyster og i Sydsverige (sjælden) til Egnen ved Stockholm. STERNER anser det dog ikke for udelukket, at dens Udbredelse ved de sydsvenske Kyster skyldes Forvildning. Langs Beltkysterne naaer den endvidere til den sydlige Del af Kattegat, og langs Øresund og den svenske Vestkyst (sjælden) til Bohuslen; endelig findes den

¹⁾ Naar LOEW & KIRCHNER l. c. p. 245 efter I. M. HULT angiver, at Rester af *Nartheicum ossifragum* er fundet i Kalktuf i Ö. Götland, beror dette paa en Misforstaaelse; cf. F. HÖCK i JUST, Bot. Jahresber. 27, 1, 1899, p. 327.